

ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΦΑΚΕΛΟΣ PROJECT
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Αναζητώντας τεχνητούς παραδείσους
Απόπειρες ερμηνείας του κακού στο σύγχρονο κόσμο

Οκτώβριος 2013 – Ιανουάριος 2014

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Θεολόγος Καθηγητής
ΔΕΑ Εκκλησιαστικής Ιστορίας ΑΠΘ

Δρ. Θεολογίας ΑΠΘ

E-MAIL: gzeel11@otenet.gr

Ο ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ / THE DEVIL'S ADVOCATE

ΜΕ ΤΟΥΣ: Al Pacino, Keanu Reeves, Charlize Theron, Judith Ivey, Jeffrey Jones, Connie Nielsen, Tamara Tunie, Craig T. Nelson.

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Taylor Hackford.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ: 1997.

ΕΙΔΟΣ: Ψυχολογικό θρίλερ.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ: Ο Kevin Lomax είναι ένας πολλά υποσχόμενος δικηγόρος που δεν έχει χάσει καμία δίκη. Σύντομα δέχεται μια πρόταση με πολλά λεφτά ώστε να συνεχίσει τη δουλειά του στη New York δίπλα στο μεγαλοδικηγόρο John Milton. Ο Kevin δέχεται την πρόταση και μαζί με τη σύζυγό του, Mary Ann Lomax, μετακομίζουν στη New York σε ένα μεγάλο σπίτι. Έχουν πολλά υλικά αγαθά, όμως, η ζωή τους θα αλλάξει ριζικά προς το χειρότερο μια και φαίνεται πως ο Διάβολος εγκαταστάθηκε δίπλα τους...

ΑΠΟΨΗ: Το The Devil's advocate είναι μια περίεργη ταινία. Συνδυάζει το χιούμορ, τα κλισέ του ζευγαριού (έρωτας, αλλαγή του τρόπου ζωής λόγω εργασίας, υστερίες της γυναίκας), το τρόμο (και μάλιστα τον ψυχολογικό τρόμο) συνδυασμένο με κοινωνικά σχόλια και το μεταφυσικό στοιχείο για περισσότερο έμφαση. Ο Taylor Hackford χειρίστηκε άπταιστα το ταλέντο του και τους ηθοποιούς ξεκινώντας με μια ταινία χαμηλών τόνων δικαστικού χαρακτήρα και στη συνέχεια με ένα αφόρητο ψυχολογικό θρίλερ για γερά νεύρα, με το παραφυσικό στοιχείο να κυριαρχεί.

Τα θεματικά στοιχεία που καυτηριάζει ο Hackford είναι η ζωή ενός φιλόδοξου δικηγόρου (Keanu Reeves) που έχει ως στόχο να μένει αήττητος σε κάθε δικαστικό αγώνα, είτε αυτός που εκδικάζεται είναι αθώος είτε ένοχος. Στο προσκήνιο της ζωής του βρίσκεται και η υποταγμένη σε αυτόν γυναίκα (Charlize Theron). Αυτή η φιλοδοξία του θα τον οδηγήσει σε μια μεγάλη πρόταση με πολλά λεφτά δίπλα σε έναν περίεργο δικηγόρο (Al Pacino).

Η ταινία αυτή το πρώτο πράγμα που προσπαθεί να κατακρίνει είναι η φερεγγυότητα ενός δικηγόρου και στη συνέχεια η φιλοδοξία αυτού, αλλά και κάθε ανθρώπου προς τον άμετρο πλούτο και τη δόξα (ακόμα και αν κάνει συμφωνία με τον ίδιο το Διάβολο). Η ζωή του ζευγαριού στη New York (την πόλη του Διαβόλου σύμφωνα με τη μητέρα Judith Ivey) αρχικά είναι όμορφη και ιδανική με το τεράστιο σπιτικό, τα πανάκριβα ρούχα και κάθε λογής υλικό αγαθό, έως ότου η γυναίκα να αρχίσει τις υστερίες λόγω της αμέλειας από το σύζυγό της που έχει δοθεί ψυχή τε και σώματι στη δουλειά του. Μάλλον στη

δουλειά που ήταν σαν ένα συμβόλαιο με το Διάβολο. «Ματωμένα λεφτά» ουρλιάζει η Theron στο σύζυγό της, αφού πλέον είναι άχρηστα, η ίδια έχει τρελαθεί, ο σύζυγος έχει πουλήσει την ψυχή του στο Διάβολο και ο Διάβολος караδοκεί να στήσει το δικό του βασίλειο, στον κόσμο με τη βοήθεια του γόνου του. Σίγουρα όλα τα υλικά αγαθά που τους υποσχέθηκαν στην αρχή δεν έχουν καμία αξία.

Ο Taylor Hackford μεγαλουργεί στην εν λόγω ταινία. Η σκηνοθεσία του φαίνεται από την αρχή ότι θα είναι σαρκαστική, ωμή, σοκαριστική και ολίγον χιουμοριστική. Ξεκινά φαινομενικά με ήπιους ρυθμούς, αλλά με περισσή σαρκαστικότητα και ηθικολογία ως προς τα κοινωνικά σχόλια της ιστορίας (φιλοδοξία, πλούτος σε βάρος της διαστρέβλωσης της αλήθειας κ.τ.λ.). Στη συνέχεια, χωρίς προετοιμασία, προβάλλει μια ωμή ψυχολογική βία που ανατριχιάζει. Χωρίς κανένα ενδοιασμό «ξεγυμνώνει» κάθε είδους ηθικής και αξιοπρέπειας. Παράλληλα με ένα πέπλο μυστηρίου αποκαλύπτει το Διάβόλό του και το στόχο αυτού. Δυστυχώς όμως με ένα φινάλε προπαγάνδα για την εμφάνιση του Εωσφόρου και την επικείμενη καταστροφή του κόσμου με το 2000. Οι ερμηνείες επίσης ξεχωρίζουν. Ο Al Pacino γίνεται ο απόλυτος κακός με ένα αινιγματικό χαρακτήρα στην αρχή και εν συνεχεία αποκαλύπτοντας το αληθινό πρόσωπό του. Το δε γέλιο του παραμένει χαραγμένο στο σύνολο της ταινίας. Ο Keanu Reeves έχει ένα ψυχρό ύφος. Παρ' όλα αυτά δεν αργείς να τον συνηθίσεις και να συμπάσχεις μαζί του. Έκπληξη κάνει η Charlize Theron, η οποία δίνει μια εξαιρετική ερμηνεία στο ρόλο που βρίσκεται που προκαλεί αναταράξεις. Η Theron ασχολήθηκε πολύ με το συγκεκριμένο ρόλο, προσφέροντας αληθινές εκφράσεις, κινήσεις και ουρλιαχτά που επιτείνουν την όλη ψυχολογική βία.

Συνοψίζοντας, η ταινία του Taylor Hackford κατάφερε να σοκάρει το κοινό και να εκπλήξει. Ο σκοπός του είναι να μας πείσει ότι κάποια στιγμή ο έκπτωτος άγγελος θα επιστρέψει στη Γη (απόδειξη το κωμικό φινάλε). Στην ουσία είναι μια ταινία μεταφυσικών διαστάσεων. Το προσόν όμως είναι ότι ο Hackford δεν αποκαλύπτει εξ αρχής την παρουσία του Διαβόλου, αλλά το κάνει μετά από αρκετή ώρα και εφόσον έχουν προηγηθεί σκηνές απόλυτης παράνοιας και ψυχολογικής βίας, εμπλουτισμένες με στοιχεία «μαύρου» χιούμορ και πολλά κοινωνικά μηνύματα ως προς το κατεστημένο. Μια ταινία που θα σοκάρει και σίγουρα θα τη σκέφτεσαι. Μια ταινία που αξίζει να δεις και ως τρομάξεις.

ΠΗΓΗ: <http://ebdomitexni.blogspot.com>

KI ENA ΜΟΥΣΙΚΟ ΚΟΜΜΑΤΙ: «Spanish Train» – Chris De Burgh

There's a Spanish train that runs between
Guadalquivir and old Seville,

And at dead of night the whistle blows,
and people hear she's running still...

And then they hush their children back to sleep,
Lock the doors, upstairs they creep,
For it is said that the souls of the dead
Fill that train ten thousand deep!!

Well a railway man lay dying with his people by his side,
His family were crying, knelt in prayer before he died,
But above his bed just a-waiting for the dead,
Was the Devil with a twinkle in his eye,
"Well God's not around and look what I've found,
this one's mine!!"

Just then the Lord himself appeared in a blinding flash of light,
And shouted at the devil, "Get thee hence to endless night!!"
But the Devil just grinned and said "I may have sinned,
But there's no need to push me around,
I got him first so you can do your worst,
He's going underground!!"

"But I think I'll give you one more chance"
said the Devil with a smile,
"So throw away that stupid lance,
It's really not your style",
Joker is the name, Poker is the game,
we'll play right here on this bed,
And then we'll bet for the biggest stakes yet,
the souls of the dead!!"

And I said "Look out, Lord, he's going to win,
The sun is down and the night is riding in,
That train is dead on time, many souls are on the line,
Oh Lord, he's going to win!.."

Well the railway man he cut the cards
and he dealt them each a hand of five

And for the Lord he was praying hard
or that train he'd have to drive...
Well the Devil he had three aces and a king,
and the Lord, he was running for a straight,
he had the queen and the knave and the nine and ten of spades,
All he needed was the eight...

And then the Lord he called for one more card,
but he drew the diamond eight,
And the Devil said to the son of God,
"I believe you've got it straight,
So deal me one for the time has come
to see who'll be the king of this place,
But as he spoke, from beneath his cloak,
he slipped another ace...

Ten thousand souls was the opening bid,
and it soon went up to fifty-nine,
but the Lord didn't see what the Devil did,
and he said "that suits me fine",
"I'll raise you high to hundred and five,
and forever put an end to your sins",
But the Devil let out a mighty shout, "My hand wins!!"

And I said "Lord, oh Lord, you let him win,
The sun is down and the night is riding in,
That train is dead on time, many souls are on the line,
Oh Lord, don't let him win..."

Well that Spanish train still runs between,
Guadalquivir and old Seville,
And at dead of night the whistle blows,
And people fear she's running still...
And far away in some recess
The Lord and the Devil are now playing chess,
The Devil still cheats and wins more souls,
And as for the Lord, well, he's just doing his best...

And I said "Lord, oh Lord, you've got to win,
The Sun is down and the night is riding in,
That train is still on time, Oh my soul is on the line,
Oh Lord, you've got to win..."

Μια συμφωνία του διαβόλου με τον Θεό! Στην ουσία, παίζουν μια παρτίδα πόκερ για την ψυχή όλων μέσα στο τρένο!

ΚΙ ΕΝΑ ΠΟΙΗΜΑ: «Ομιχλώδης η λύτρωση», Κική Δημουλά

Κυμαίνομαι
στους τοίχους του διλήμματος χτυπώ.
Τι είναι προτιμότερο

να σε σκέπτομαι
ή να 'ρχεσαι καλύτερα απ' έξω
που είναι και ασφαλέστερο ποτέ;

Σ' αυτό το σπίτι αδειανός να παραμείνω
ή να μεταφερθώ σε άλλο αδειασμένος;
Σε τούτο έχω αφήσει
δακτυλικά αποτυπώματα σιωπής.
Το άλλο θα έχει ακουστική;

Γράφτηκα δωρητής των οφθαλμών μου –
πού να τους δωρίσω
στην αιωνιότητα να βλέπει
τι υπναράδες Θε μου τη μονοπωλούν,
ή καλύτερα στις Αλκυονίδες
μήπως τις ξαναδώ; - πού ξέρεις,
ο διάβολος το άγνωστο η ελπίδα κι ο Θεός
μπορεί να έχουν τον ίδιο δικηγόρο.

Στον ερώτα πάντως τα μάτια δε χαρίζω.
Αυτός τυφλός και φεύγει
φαντάσου και να βλέπει.

Αιχμάλωτο κλεισμένο στη δική μου όραση
σε κρατά η φαντασίωση.
Τι είναι προτιμότερο
να κάνω πως δε βλέπω και να υφίσταμαι
έτσι δωρεάν μόνο αυτή να σε κοιτάζει

ή να ζητήσω λύτρα από τα καρφωμένα μάτια της απάνω σου;

Όχι όχι δίλημμα, πλεονεξία μάλλον.
Θέλεις δικά σου να κρατήσεις
κι αυτό που μοιάζει προτιμότερο
και τ' άλλο που σου τάζει εφεδρεία.

Δεν αντέχεις να στερηθείς
ούτε το χλωμό ουράνιο τόξο του ενός
ούτε την ομιχλώδη λύτρωση του άλλου.

Άλλωστε κι από μόνα τους αυτά
αρνούνται να χωρίσουν. Ριζωμένα
στο ίδιο αναποφάσιστο
μακροχρόνιο χώμα
σιγά σιγά μονιάζουν αγαπιούνται
μοιράζονται και τρώνε τη σύνταξη που παίρνει
η παχυλή εκκρεμότητά τους – ποτέ να μην πεθάνει –
κι απ' την πολλή συνάφεια με το κέρδος
μοιάζουν πια σα δύο προτιμότερα να έχεις.

Και πότε ο έχων δύο έδωσε ποτέ το ένα
στο Θείο Εκείνο κήρυγμα

πότε από τους περισσότερους του ενός που είσαι
δόθηκε ποτέ ο ένας στον άλλον;

Και να δόθηκαν σιγά σιγά το παίρνεις πίσω.

ΤΟ ΞΕΠΟΥΛΗΜΑ ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ

Μια φορά κι έναν καιρό υπήρχε μια ιστορία. Ο διάβολος αποφάσισε να παρατήρει τη δουλειά του. Έβγαλε σε πώληση όλα του τα εργαλεία για όποιον είχε λεφτά να τα αγοράσει. Εκείνη τη νύχτα, λοιπόν, που έκανε το ξεπούλημα είχε παρατάξει όλα τα εργαλεία ελκυστικά. Ήταν ένας σιχαμένος σωρός με πολύ - κακεντρέχεια, δόλο, μίσος, ζήλεια, απάτη - και το καθένα είχε μια ταμπελίτσα με την τιμή. Λίγο πιο κει από τα υπόλοιπα ήταν ξαπλωμένο και ένα φαινομενικά αβλαβές σφηνοειδές εργαλείο, πολύ ξεθωριασμένο και το οποίο είχε την πιο μεγάλη τιμή από όλα τα άλλα.

«Τι είναι αυτό;» ρώτησε κάποιος τον διάβολο.

«Αυτό είναι η απελπισία - η απογοήτευση» απάντησε.

«Και γιατί έχει τόσο μεγάλη τιμή;» ρώτησε ο ενδεχόμενος πελάτης. «Γιατί», είπε ο διάβολος, «μου είναι πιο χρήσιμο από ότι τα υπόλοιπα. Μπορώ να χώνω τη μύτη μου και να μπαίνω μέσα σε ένα άτομο με αυτό όταν όλα τα άλλα είναι άχρηστα και δεν μπορώ να τον πλησιάσω. Όταν μπω μέσα σε αυτό το πρόσωπο μπορώ να τον χρησιμοποιήσω όπως μου αρέσει γι' αυτό είναι τόσο ξεθωριασμένο, το χρησιμοποιώ σχεδόν σε όλους μια και πολύ λίγοι άνθρωποι ξέρουν ότι μου ανήκει».

Είναι προφανές και δεν χρειάζεται να πω ότι η τιμή ήταν τόσο μεγάλη, που κανείς δεν μπόρεσε να το αγοράσει. Και γι' αυτό το χρησιμοποιεί ακόμη.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- * Είδαμε την ταινία. Με άνεση. Δεν βιαστήκαμε να τελειώσει, έτσι απλά για να χαλαρώσουμε. Με τις απαραίτητες, όπου κρίθηκε αναγκαίο, παρατηρήσεις και ερμηνευτικές αναγωγές.
- * Τώρα θα περάσουμε σε ένα άλλο στάδιο δουλειάς. Διαβάζοντας προσεκτικά αποσπάσματα από την παρακάτω προτεινόμενη βιβλιογραφία θα απαντήσετε στο φύλλο εργασίας που σας δίνετε. Σ' αυτό θα καταγράψετε τον προβληματισμό σας για την έννοια του κακού και, πώς αυτό αντανakλά στις επιδιώξεις του ανθρώπου για τεχνητούς παραδείσους στη ζωή του.
- * Επιπλέον, με βάση πάντα την ταινία, πώς νομίζετε ότι ο σκηνοθέτης ορίζει την έννοια του διαβόλου και πώς την ταυτίζει με την έννοια του κακού;
- * Να συσχετίσετε σκηνές της ταινίας με απόψεις των συγγραφέων.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΓΙΑΝΝΑΡΑΣ ΧΡ., *Το αίνιγμα του κακού*, (2009), Ίκαρος, Αθήνα, 15-22.

ΣΥΝΑΞΗ, τχ. 94 (Απρίλιος – Ιούνιος 2005), σσ. 3-96, [συλλογή άρθρων για το κακό], 4-12.

PETER STANFORD, (2008), *Η βιογραφία του διαβόλου*, μτφρ. Σοφία Λειβαδοπούλου, Αθήνα, Αρχέτυπο, 308-316.